

Stadsbesturen in transitie voor een samenleving in transitie

Organisatie: Kenniscentrum Vlaamse Steden en CSI Flanders

Permeke - De Coninckplein 26 - 2060 Antwerpen

7 december 2018

Doel van het seminarie

De bestuurlijke organisatie van onze stadsbesturen draagt haar historiek mee. We hebben een traditie van sterk bureaucratische organisaties, die zeer regel-gedreven en sectoraal georganiseerd zijn, op basis van goed omschreven producten van dienstverlening voor burgers en organisaties. De bevoegdheidsverdeling tussen partijen en politici volgde die sectorale organisatie. Het schepenmodel was lange tijd dominant: politici stelden zich als leiders van hun diensten op. We hadden in Vlaanderen een traditie van een beperkte tot bijna onbestaande uitbouw van stafdiensten die op een strategisch niveau opereren. Dit traditionele model is nu aan het veranderen. Enkele factoren spelen daarbij een rol, zowel interne als externe. Tot de interne factoren rekenen we nieuwe generaties hoogopgeleide ambtenaren met eigen ambities, meer aandacht voor data en monitoring, beleidsplanning en strategisch denken, de werking van de managementteams en de verhouding tot het college. Bij de externe factoren zien we een assertieve samenleving die bestuurders (politici en ambtenaren) dwingt tot de aanpassing van klassieke manieren van werken; complexe problematieken zoals mobiliteit, luchtkwaliteit, betonstop, economische innovatie,... die niet in een klassieke sectorale organisatie passen. Die veranderingen zijn echter niet eenduidig: de partijpolitieke strijd lijkt te verscherpen; we zien hier en daar de verdere uitbouw van kabinetten; managementsystemen onder strikte besparingsregimes zetten de organisaties onder druk,

zeker ook de diensten met een sterke inbedding in het veld; autonome stadsbedrijven stuiten op maatschappelijke kritiek.

In dit seminarie proberen we over deze ontwikkelingen heen te kijken: in welke zin en in welke richting evolueert en innoveert de bestuurlijke organisatie van onze stadsbesturen? Hoe kunnen we over deze organisatie denken en hoe beelden we ons de toekomst van die organisaties in? Met de bestuurlijke organisatie bedoelen we zowel de manier waarop het organisatiemodel van gemeentelijke diensten en verzelfstandigde bedrijven en vzw's evolueert als de interactie tussen het ambtelijke en het politieke deel als het kernstuk van de organisatie van onze stadsbesturen. We proberen de veranderingen te benoemen die we nu menen te zien en deze in een breder perspectief te plaatsen.

In het eerste deel van het seminarie kijken we eerder naar de externe factoren in de samenleving die invloed kunnen hebben op de manieren waarop de stadsbesturen zich organiseren en werken. We gebruiken onderzoeksresultaten van het grote CSI onderzoek, over het maatschappelijk middenveld in Vlaanderen. De hypothese hierbij is dat veranderingen in dat middenveld een belangrijke invloed hebben op de organisatie van onze stadsbesturen. Het maatschappelijk middenveld vervult bijvoorbeeld heel wat dienstverlenende rollen. Dat kan impact hebben op wat een stadsbestuur zelf nog doet en waarvoor het eigen diensten heeft uitgebouwd. Hoe evolueert die dienstverlening van het middenveld? Het middenveld neemt een belangrijke politiserende rol op, bijvoorbeeld inzake mobiliteit, armoede, opvang van vluchtelingen,... Hoe evolueert deze rol in Vlaanderen? Burgerinitiatieven en burgerbewegingen staan zeer centraal in het huidige debat: maar komen ze wel zo prominent naar voor in alle steden? Zien we daarvan eventueel de impact op de stedelijke organisaties, bijvoorbeeld op de manier waarop ambtenaren nu in zo'n omgeving werken? We lezen in de literatuur over de nieuwe rollen die ambtenaren in partnerschap met de samenleving zouden opnemen, maar is dat al merkbaar in onze Vlaamse stedelijke organisaties? We putten onder andere uit twee grote surveys: de survey over het lokale middenveld en de survey over het middenveld op het Vlaamse niveau.

In het tweede deel van het seminarie kijken we meer naar de interne factoren en bewegingen die we menen te zien in onze stedelijke organisaties. Welke veranderingen zien we in het politieke systeem tot nu toe en in de aanloop naar de nieuwe legislatuur? Leidt de verplichting tot een meerjarenplanning tot meer of tot minder openheid naar de samenleving? Welke organisatiebrede ontwikkelingen zien we en welke rol spelen daarbij diensten die met strategie bezig zijn? Hoe gaat de organisatie, van het managementteam tot de 'street level' – ambtenaren, om met de complexe problematieken die de stedelijke agenda beheersen? Welke (voorzichtige of al meer doorgedreven) transities in de stedelijke organisaties zien we eventueel? Is de integratie van het OCMW een stimulans of eerder een rem om de organisatie te innoveren?

We horen overal de roep om meer geïntegreerd te werken. We lezen pleidooien om meer in systemen te denken (het energiesysteem, het mobiliteitssysteem, het voedselsysteem,...). 'Smart Cities' zou een grote doorbraak betekenen om de organisatie te herdenken, zo wordt gezegd. Werken de druk naar meer geïntegreerd werken, meer denken in systemen, de invloed van Smart Cities nu door op onze stedelijke organisaties of blijft dat bij goedkope retoriek? Wat leren ons dan deze ervaringen? Hoe stellen we ons de doorontwikkeling voor van die stedelijke organisaties?

Vanzelfsprekend bestaat 'het' antwoord niet en begint het vaak bij het stellen van de juiste vragen en samen bespreken van interessante ontwikkelingen. Verwacht van de kant van academici een kritische reflectie en een voorzet voor interactie en debat.

Praktische informatie

Het seminarie vindt plaats op vrijdag 7 december 2018 in het auditorium van de Permeke-bibliotheek, De Coninckplein 26 te 2060 Antwerpen.

- Wij zorgen voor koffie vanaf 9.30 uur. De eigenlijke studievoormiddag start om 10 uur.
- We steken van wal met de presentatie van de belangrijkste onderzoeksresultaten van CSI Flanders over de verhouding tussen overheid en middenveld (Raf Pauly en Filip De Rynck -CSI Flanders - UGent)
- Aansluitend kijken we met ‘Stadsorganisaties in transitie voor een samenleving in transitie. Denksporen voor een re-design van onze stadsorganisaties’ naar de interne factoren en bewegingen die we menen te zien in onze stedelijke organisaties (Filip De Rynck en Nicolai De Wulf - UGent)
- We ronden af met reflecties en reacties, uitwisseling met het publiek
- Rond 12.30 uur à 13 uur wacht je een broodjeslunch.

Je wil graag deelnemen

Deelname is gratis maar inschrijven verplicht. Inschrijven kan tot en met 2 december.

Wie wenst deel te nemen stuurt een e-mail naar linda.boudry@kcvb.be met volgende gegevens:

- Naam
- Stad / gemeente
- Functie
- E-mailadres